



Algirdas Povilas VAŠKELIS

Chemijos mokslų daktaras, profesorius. Gimė 1937 m. sausio 19 d. Puodžiuose, Užpalių valsčiuje, Utenos apskrityje. Mirė 2009 m. vasario 5 d. Vilniuje, palaidotas Antakalnio kapinėse.

1954 m. su pagyrimu baigė Tryškių vidurinę mokyklą ir įstojo į Vilniaus universiteto Chemijos fakultetą. Bestudijuodamas pradėjo dirbti fakultete laborantu, o vėliau vyr. laborantu Chemijos ir cheminės technologijos institute, kur, baigęs mokslus, pasiliko dirbti jaunesniuoju moksliniu bendradarbiu.

Didžioji P. A. Vaškeliui, ilgamečio Chemijos instituto darbuotojo (1959–2007 m.) ir direktoriaus (1992–2001m.), mokslo darbų dalis buvo skirta sistemingiems cheminio (besrovio) metalų ir jų lydinių nusodinimo kinetikos ir mechanizmo tyrimams bei tirpale vykstančiais procesais (jau minėtos metalų jonų kompleksų pusiausvyros, cheminės metalizacijos tirpalų stabilumas, koloidinių metalo nanodalelių formavimas ir jų savybės) bei paviršiuje (heterogeninė katalizė ir elektrokatalizė, paviršių aktyvavimas, tikrojo paviršiaus ploto nustatymas ir kt.). Šiais svarbiausiais darbais P. A. Vaškelis įnešė ypač svarų indėlį į chemijos mokslą ir tapo visuotinai pripažintu pasaulinio lygio autoritetu. To jis pasiekė sėkmingai jungdamas fundamentinius ir praktinius – vienas kitą papildančius – mokslinių tyrimų aspektus. Teorinių tyrimų rezultatai buvo naudojami naujų technologijų kūrimui. Jos buvo diegiamos daugelyje šalies ir Tarybų Sąjungos įmonių. Už metalizuotų gaminių eksponatus Pasiekimų parodoje P. A. Vaškelis buvo apdovanotas dviem bronzos medaliais.

Akad. A. P. Vaškelis 1982 m. apgynė chemijos mokslų daktaro (dabar – habilituoto daktaro) disertaciją, 1985 m. tapo profesoriumi. 1990 m. išrinktas Lietuvos mokslų akademijos nariu korespondentu, o 1998 m. – tikroju nariu (akademiku). Akademikas parašė knygas: „Cheminė plastikų metalizacija“ (su Mudžiu Šalkausku, 1964, 1985, rusų kalba), „Cheminis variavimas“ (su Grigorijum Rozovskiu, 1966, rusų kalba), „Chemijos naujienos“ (1988), paskelbė per 200 mokslo straipsnių, 8 išradimų bendraautoris. Jam vadovaujant parengta ir apginta 15 daktaro disertacijų.

Akademikas A. P. Vaškelis buvo apdovanotas dviem Lietuvos mokslo premijomis:

LSSR valstybinė mokslo premija (1989) ir Lietuvos mokslo premija (2000, su Zenonu Jusiu ir Eugenijumi Norkumi).

Parengė

LMA Matematikos, fizikos ir chemijos
mokslų skyriaus mokslinė sekretorė
Silva Aukštinaitytė

Naudoti šaltiniai:

1. MFCHM skyriaus archyvas. Asmens byla
2. Mokslo ir enciklopedijų leidybos centro (MELC) „Visuotinė lietuvių enciklopedija“ elektroninė versija:
<https://www.vle.lt/Straipsnis/Vaskelis-100013>
3. <http://mokslasplius.lt/mokslo-lietuva/2006-2011/node/1561.html>

Virginijos Valuckienės nuotrauka